REMIGIJE BUČIĆ

Hvar - Zagreb

UDK: 656.61(497.5 Hvar) "8/18"

O BRODOVIMA HVARANA*

U članku se, dobrim djelom iz arhivskih vrela, iznose podaci o brodovima koje su posjedovali i njima upravljali Hvarani od 9. do 19. stoljeća.

Ovaj je sastavak skup svega onoga što se odnosi na brodovlje Hvarana, a što sam ma gdje našao. Radi se naravno o pojedinačnim događajima i slučajevima, bez obzira na međusobnu vezu.

Hvarani su pripadali plemenu Neretljana koji su s kopna naselili otoke, među kojima i Hvar, negdje u VIII. st. i već u IX. v. imali jaku mornaricu da su mogli pod svojim knezom Ljutitom poraziti g. 840. mletačkog duždu Petra Trandenika[1]. Oni su se bavili trgovinom, ali sigurno i gusarenjem, naročito onda kada su im prilike bile povoljne. Za mirnijeg doba, uz poljoprivredu, bavili su se nema sumnje i ribarstvom.

Trgovina Neretljana, a po tome i Hvarana, razvijala se prvenstveno s istočnom obalom poluotoka Italije, s Apulijom. God. 1000. jedna trgovačka flotilija, u kojoj se vozilo 40 neretljanskih plemića, na povratku s trgovačkih posala u Apuliji bi zarobljena kod Sušca po mletačkom duždu Petru II. Orseolu; po sklopljenom miru obećaše Neretljani da neće navaljivati na Mlečane koji budu plovili Jadranom[2].

* Ovaj članak donosimo iz ostavštine hvarskoga povjesničara Remigija Bučića (1874-1951.) koja se čuva u Arhivu Centra (ARB,40). Ilustracije su iz rukopisnog priručnika za gradnju brodova (19. st., Arhiv Centra, Mali fondovi 377) (J.K.)

U buli kralja Bele IV. g. 1242. rečeno je, da za slučaj rata moraju plemići, kojima je bila dana vlast nad Hvarom i Bračem, doći kralju u pomoć dvjema ratnim lađama, oružanima i udešenima kako njemu dolikuje.

Te iste godine svojatali su i Dubrovčani i Hvarani jedan te isti brod od trogirske općine, čiji ga je građanin Dobronja sin Matehe (Dabrana Mateche) bio negdje zaplijenio, a vrijedio je do 300 dubrovačkih perpera prema navodu Dubrovčana u njihovu traženju. Trogirski potestat Držimir (Dirsemirus) kaže odgovarajući Dubrovčanima da ne zna čiji je brod, kad isti traže i Hvarani; ali da će ga vratiti Dubrovniku ako dubrovačka općina zakletvom potvrdi da je dubrovački[3].

Samostan sv. Nikole na Visu imao je trećinu udjela u trgovačkom brodu "Sv. Nikola"; on, preko svog opata Ivana, pismom od 5. III. 1355. u Splitu proda tu svoju trećinu broda i čitave opreme Stjepanu pok. Pribana, Hvaraninu, komu su po svojoj prilici pripadale ostale dvije trećine, za cjenu od 62 l. 14 s. 4 din. malih mletačkih[4].

Za vrijeme suprotnih nastojanja Venecije i kralja Žigmunda nekoji Hvarani, nezadovljni vlašću Dubrovnika i koristeći se tadašnjim prilikama, dadoše se svojim brodovima a u društvu s Primorcima i Korčulanima na gusarenje[5]. Jedan mletački brod vlasnika Stefana iz Drača, dok je u noćno doba bio u luci školja Šćedra, bi napadnut od ljudi s toga školja koji raniše mornare i oduzeše njima i brodu vas novac i sve druge stvari. Zato što ni hvarski knez ni dubrovačka općina nijesu bili ništa poduzeli za kažnjavanje zločinaca, mletačka vlada 6. II. 1415. naredi da se zaplijeni sva imovina Dubrovčana u Mlecima do iznosa od 400 zl. dukata da bi se oštećenik naplatio, ako dubrovačka općina ne bi do konca svibnja štetu naknadila[6]. Iste je godine šest hvarskih brodova napalo brod (cochina) Mlečanina Ivana Bona Ludovikova u jednoj luci nedaleko od Sućurja; oni uz pomoć otočana opljačkaše opremu broda, novac i sve drugo, vrijednosti do 1500 zl. dukata, uračunav tu navle i već izdane plaće mornarima. To izlazi iz pisma mletačke vlade dneva 11. VI. poslanog hvarskom knezu u kojem kaže, kako hvarska općina nije dala traženu satisfakciju, nego se po jednom poslaniku ispričavala, da ona nije kriva, ali je priznavala da su brod opljačkali neki Hvarani s nekima iz Krajine; da je ona neke krivce zatvorila a nešto robe od

njih uzete predala dubrovačkoj općini. Zato je mletačka vlada dne 29. VII. odgovorila poslaniku kako hvarsku općinu smatra odgovornom, pa neka predmete vrati a ostatak štete naknadi do konca mjeseca rujna, jer će inače vlada poduzeti mjere koje bude smatrala pogodnima za odštetu svojih građana [7]. Kako pak općina hvarska nije ni poslije toga roka štete naknadila, osim što je vratila nešto robe neznatne vrijednosti, mletačka vlada riješi 8. XII. g. 1416. da se zaplijeni imovina hvarskih građana u Mlecima i po drugim krajevima pod vlašću Venecije, a kada sve to ne bi dostajalo, neka Generalni kapetan mora pođe u hvarske vode i uzme, na moru i na kopnu, što nađe hvarske imovine do potpune naplate[8]. O istom predmetu mletačka vlada 13. V. g. 1417. riješi da se oštećenicima preda paklina (smola) zaplijenjena Hvaranima ili odnosna vrijednost[9]. Ta se stvar završila tek god. 1419. Hvarani, kojima je pomorstvo i trgovina pa i ona s Mlecima bila važna grana privrede, a uslijed odredbe malo prije spomenute njihova imovina u Mlecima bivala uzapćena za naknadu navedene štete, otpremiše u Mletke poslanika Mateja de Fumatisa uz molbu da im se dozvoli dolazak u Mletke s trgovačkom robom. Vlada, vođena sigurno i političkim momentima, dne 2. V. 1419. udovolji molbi s time, da će Hvarani uz običnu carinu plaćati još 4% na svu robu uvezenu ili izvezenu iz Mletaka, zato da se od toga dodatka naknade oštećeni mletački građani, pa će prestati kada budu namireni[10].

Da su Hvarani imali vrlo razvijenu pomorsku trgovinu i svoje trgovačko brodovlje, dokazom je peta knjiga njihovog Statuta, redigiranog g. 1331., koja sadrži u 17 glava propise o brodovima, momčadi i robi trgovačkoj. Usko skopčana s pomorstvom bila je i brodogradnja, na Hvaru toliko razvijena da je kralj Žigmund 17. IX. 1416. tražio od Hvarana da mu pošalju vrijedne graditelje i vješte majstore za galije, galeote i brigantine[11]. U gradu Hvaru škver bio je na položaju ispod samostana sv. Marka, prema Mandraću.

U nemirnim vremenima između pretposljednje i posljednje mletačke dominacije, biva između 1358. i 1420., sigurno su Hvarani imali i po koji brod udešen za borbu. Takav brod, brigantin, imao je Vidoš sin Tome Gazarovića s braćom, kojim su se služili za vrijeme krvavih svađa tih zadnjih godina, a koji se nalazio u hvarskoj luci u času kada su reformatori dne 24. III. 1420. izdali

trinaest odredaba za mir među Hvaranima; četvrta odredba je bila, da se taj brigantin uzme od vlasnika za općinu uz cijenu od 40 zl. duk., a da unaprijed nitko ne smije graditi brodove naoružane ni takove držati u kotaru hvarskom; ako bi se takvi brodovi napravili ili držali, bit će odmah uzeti za općinu bez ikakve naknade[12].

Kada je mletačka vlada bila zabranila da ikoji brod njenih podanika vozi žito i blago drugamo nego u Mletke, obratiše joj se 1446. Hvarani molbom da dozvoli hvarskim brodovima voziti takovu robu u sva mjesta podložna Mlecima, ističući, uz ostalo, i okolnost da je hvarsko brodovlje uvelike umnoženo pa bi moralo ostati usidreno u luci i bez onih koristi koje uživaju npr. Dubrovčani iako nijesu mletački podanici, a Hvar bi ostao za veći dio godine bez žita i mesa[13].

Svoj trgovački brod imao je vlastelin Hektor Golubinić Antunov (Hektorovićev djed) i vozio obično u Mletke žito iz Apulije. Kada je zimi god. 1448. tako nakrcan pristao, s nekog razloga, u hvarsku luku, potaknut ljubavlju prema rodnom mjestu a na molbe svojih prijatelja bi spreman žito prodavati u Hvaru u općinskom skladištu pučanstvu, a što tako ne proda do konca srpnja predati općini, sve uz cijenu određenu po samoj općini, koja u tom smislu dne 21. lipnja i donese zaključak[14].

Kada je god. 1453. mletačka vlada odredila gradnju utvrde u Makarskoj (portum Machar), imali su i Hvarani svojim oboružanim brodom čuvati za vrijeme gradnje tu luku, kao i brodovi Splita, Brača i Korčule[15].

Svoj trgovački brod (marcilliana) i drugi manji imao je hvarski biskup Toma Tomasini. Oporukom iz g. 1461. ostavi ih zajedno s odnosnom opremom Kaptolu, uz to da ih izvršitelji oporuke odmah prodadu a utržak upotrijebe za kupnju nekretnina, kojih će se godišnji prihodi dijeliti između kanonika i Kaptola[16].

Godine 1473., 20. III., općinsko vijeće zbog velike nestašice žita u Hvaru pozva trgovce-brodovlasnike da se jave tko bi i uz koje uvjete htio dovesti žito. Javiše se brodovlasnici plemići Nikola Grivičić i Hektor Golubinić p. Antuna. Prihvaćena je bila ponuda ovoga drugoga kao korisnija, jer je bio voljan žito prodavati u Hvaru a ne u Starom Gradu kao prvi[17].

Na brod Hvaranina Jakova Stjepanova ukrcao je i poslao u Mletke za potrebe vojske Generalni kapetan mora

ječam (700 stara) što ga je bio kupio ili oduzeo (accepit) od Dubrovčana Bartola Bonifačića i Šimuna Calestrija, pa 22. V. 1484. mletački senat odredi da se tom Jakovu za naval plati 28 dukata[18].

Za vrijeme pučkog ustanka 1510.-1514. posjedovali su Hvarani velik broj brodova, među kojima i mnogo ribarskih. Ustanici su bili naoružali do 30 svojih brodova i njima stražarili da ne bi nitko mogao s Hvara ići žaliti se u Mletke. Brod Hvaranina Katarina de Prima bio je uspio dovesti na Brač nekolicinu plemićkih žena. Drugi brod je mnoge hvarske izbjeglice doveo u Korčulu, pače cijele obitelji. God. 1512. generalni providur Sebastian Justinian bio je uspio oduzeti ustanicima dva brigantina. Tek je 1514. g. drugi providur Vincenzo Capello uspio potopiti čitavo ustaničko brodovlje u lukama Hvara i Visa[19].

U opisu Hvara što ga je g. 1525. dao dominikanac V. Pribojević, u govoru održanom u Sv. Marku, ima više vijesti o brodovlju njegovih dana: preko 180 ribarskih brodova za ljetni ribolov; onda teretni brodovi koji izvoze u daleke krajeve razne produkte, a među ovima je bilo brodovlasnika koji su imali do pet velikih brodova; posebno je velik teretni brod imao Petar Blažević (Biaggio), koji je trgovinom išao do Engleske.

Jedan brigantin imao je 1527. g. plemić Frane Paladinić, a jedan "grippo" Frane Vitaljević (Vidali). Brod Antuna Pribčića s Visa trgovao je 1532. s Apulijom. Hvaranin Martin di Alegreto sa svojim je brodom trgovao s Apulijom, gdje je izgleda posjedovao svojih zemalja; brod mu se razbi 1533. g. Iste god neki Hvaranin Luka imao je brod za trgovinu s Apulijom, a tako i Hvaranin Petar Jadrijević[20]. Hvarskim se brodovima Općina služila za dovoz potrebnog žita i iz drugih mjesta (Dubrovnik, Neretva); tako god. 1541. Trgovački brod (marciliana) posjedovao je pop Vicko Domjanović u Hvaru; on ga 9. XI. g. 1550. proda sa svom opremom Ivanu Skanderbegoviću, koji je bio u Hvaru nastanjen, za 24 zl. dukata po 6:4 1.[21]. Po jedan su trgovački brod (marciliana) imali Andrija Ivanov (de Zuane) i Ivan Paštrović, kojima je 15. IV. 1555. iz općinske kase plaćen dovezeni beškot[22], a Luki Markoviću iz iste kase naval zato što je svojim brodom iz Hvara prenio pismo generalnom providuru u Zadar zimi 1560. g.

Neki su hvarski brodovi bili počinili gusarsko djelo zajedno s nekima korčulanskima god. 1585. kod školja

Pločice između Hvara i Korčule, na koji se bio zbog lošeg vremena nasukao i razbio dubrovački brod Frane Marinova krcat raznom trgovačkom robom za Anconu. Mornarima koji su tu robu spašavali Hvarani i Korčulani silom oteše veći dio. Zato se Dubrovnik obrati i odnosnim knezovima (Hvara i Korčule) i samoj mletačkoj vladi, koja dne 4. II. 1586. odredi postupak[23].

Na pučkoj skupštini 6. VI. 1574., gdje se zaključilo tražiti od mletačke vlade rješenje proti postupku hvarskoga soprakomita koji je za općinsku galiju uzimao silom i ljudstvo zaposleno na ljetnom ribolovu, isticane su zasluge hvarskoga puka za prošlog rata, kada je na svoj trošak bio dao mnoge naoružane brigantine za borbe kod Herceg-Novoga, Neretve, Makarske i Omiša te brodove za utvrđivanje Zadra[24].

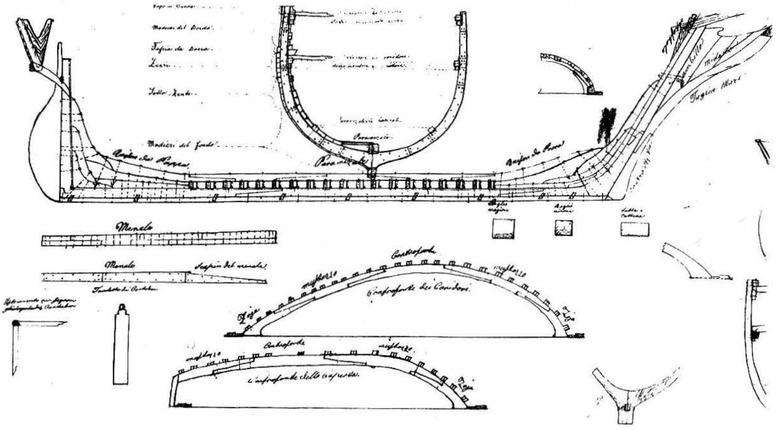
Interesantno je kako se mletačka vlada koristila vještinom hvarskog pomorca vlastelina Nikole Vitaljevića (Vidali) za svoju trgovinu između Mletaka, Neretve, Dubrovnika, Lješa i njima obližnjih mjesta. Mlečani su s Vitaljevićem sklopili 27. V. 1586. ugovor, po kojemu je on na toj ruti za svoje brodove imao privilegiran položaj naprama drugim izvoznicima iz tih krajeva, a osim toga Vlada mu je dala naoružanu galiju s potrebitim ljudstvom, te pravo da do ukupne vrijednosti od 5000 dukata kupi sol na Pagu ili u Piranu i time po volji trguje. Ugovor je potanko obrađivao obveze i prava te imao trajati 6 do 10 godina[25].

Palladio Fosco u djelu "De situ orae Illyrici" kaže za Hvarane tog vremena (16.-17. v.) da se bave pomorstvom i trgovinom, da imaju mnogo brodova kojima prevoze amo i tamo i svoju i tuđu robu te da se tako mnogi od njih obogaćuju.

Hvarska brodogradnja u uskoj vezi s pomorstvom, nekada u cvatu, pri koncu 16. v. slabila je uslijed uništavanja borovih šuma požarima, podmetanima od pastira za dobivanje pašnjaka, tako da je i broj kalafata od oko 300, koliko ih je bilo u ranija vremena, spao bio na 40[26].

Parun Frane iz Hvara, oženjen na jednom otoku kraj Dubrovnika, vozio je svojim brodom cijeli mjesec rujan g. 1624. momčad iz Dalmacije i Dubrovnika za Napulj[27]. Taj je Frane bio iz obitelji Rusković, koja je pripadala hvarskom plemstvu i imala u Hvaru kuću na Goljavi.

Godine 1626. brod Nikole Murer-a iz Visa, nakrcan solju iz Pirana za Dalmaciju, pretrpio je veliku havariju

od vremena u Kvarneru blizu otoka Ilovika, pa je došavši u Hvar dao pred Knezom iskaz o toj nezgodi[28].

Mletačka vlada 29. VI. 1657. pohvali Hvarane što su te godine s mnogo brodova i ljudi bili priskočili u pomoć Splitu opsjedanom od Turaka[29].

Vitez Ivan Obradić-Bevilakva iz Jelse imao je 17 karata broda (vascello) "La Madonna di Carmine, Sant' Antonio di Padua e Santo Roccho", kojim su zapovijedala braća Rafael, Toma i Marko Kopčić (kojih je po svojoj prilici bilo vlasništvo ostalih 7 karata). Brod je imao dva ili tri jarbola; spominju se "trinchetto" i "parochetto". Prevozio je trgovačku robu između luka Jadranskoga mora, a i do Sredozemlja. Upisan je bio kod pomorske vlasti u Dubrovniku i plovio pod dubrovačkom zastavom. O svemu tome i o dijeljenju dobitka među dioničarima od 1665. do 1673. g. ima izvorna knjiga u Arhivu Machiedo u Hvaru.

Na skupštini građanstva i puka hvarskog 7. II. 1666. pri isticanju domaćih zasluga za obranu mletačke države navedeno je, da su Hvarani dali na stotine svojih naružanih brodova za ratovanje protiv Turaka u Primorju i Neretvi, uz velike svoje žrtve u dobrima, ljudstvu i novcu kao nijedan drugi grad u Dalmaciji, i da je posljedica takovih žrtava, uz ostalo, današnja propast hvarske trgovine i hvarskog trgovačkog brodovlja[30].

Godine 1667. Jakov Bervaldo imao je trgovački brod za prevoženje razne robe po Dalmaciji; tako i Vicko Šantić iz Jelse god. 1680. Parun Mihovil Marinčević reč. Piculo i Vicko Vitaljić reč. Gole imali su brod kojim su g. 1697. trgovali s Apulijom, a Vicko Nikolić ga je imao g. 1698. i

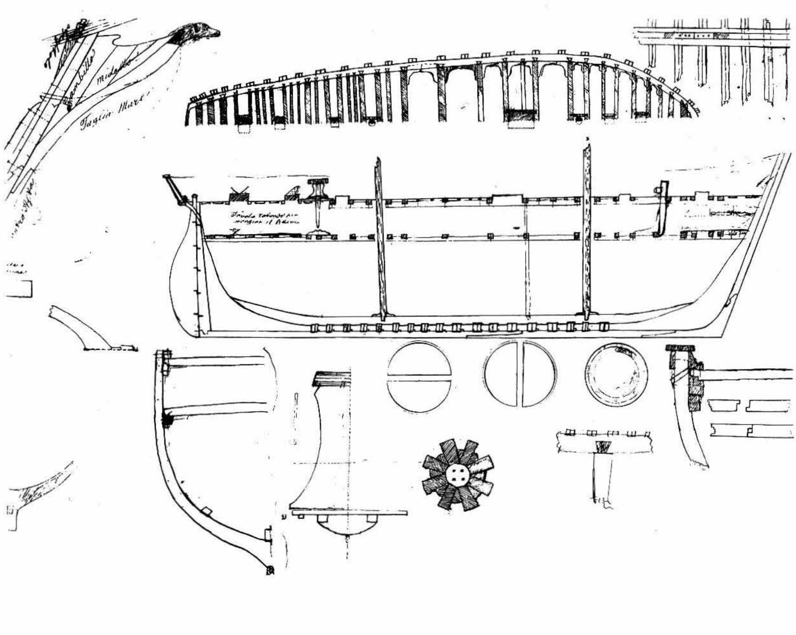
1699., kada je iz Mletaka prevezao mramorne dijelove (186 komada) izrađene od Tremignona za novi oltar Presv. Sakramenta stolne crkve u Hvaru; njegov brod (marciliana) zvao se "Madonna del Rosario, S. Antonio e S. Nicolò". Petar Šoljan p. Ivana iz Staroga Grada imao je g. 1740. braceru[31]. Tada se Stari Grad bio silno podigao trgovinom i pomorstvom; knez-providur Sebastian Barozzi je 11. V. 1758. pisao, da to mjesto ima do 40 trgovačkih brodova koji trguju ne samo s Mlecima nego i s ostalim krajevima mletačke države i izvan nje vinom, drvima, usoljenim mesom i sličnom robom[32]. Bartul conte Kačić p. Prospera imao je trgovački brod g. 1763.; Andrija Boglić iz Vrboske dva putnička broda g. 1780., dok su 1798. g. u Starom Gradu imali parun Šimun Vranjican pelig, parun Vicko Kovačić-Rakušić mali trabakul, a parun Juraj Radovinić također pelig[33].

God. 1800. Markantun Raffaelli p. Tome iz Hvara bio je suvlasnik broda za koji su neki Zaffron bili dali zajam za nabavu opreme i hranu za momčad; Zaffronovi su od sudišta u Trstu bili postigli presudu o založnosti broda za taj dug, a spor se uglavnom vodio oko pitanja koji pomorski zakon primijeniti-mletački koji je važio u doba kada je brod bio sagrađen i novac posuđen, ili austrijski koji je bio na snazi u vrijeme kada su Zaffronovi predali svoj tužbeni zahtjev[34].

God. 1801. dovršavao je Matij Angelini o svom trošku komad obale u Jelsi pred svojom kućom u Maloj Bandi, pa je pisao dr. Ivanu Krstitelju Machiedu u Hvar, da bi mu uz naplatu ustupio za vez komad slomljena stupa što se nalazio u dvorištu pod zidom vrtla Machiedovog[35].

U Starom Gradu je 30.V.1801. bio bačen ždrijeb ("bruškit") za lov srdela toga mraka, koji je počinjao sutradan, na 26 "poštâ" za trate kojih su vlasnici bili: 1. Ivan Zanković, Raffaelli, (parun Ante Tramontana p. Lovre) i braća Giaconi; 2. Vicko Jakša-Farolfi, meštar Ivan Scrivanelli, Joakim Jakša i Frane Roki; 3. Matij Angelini, parun Dinko Koludrović i (...); 4. Petar Angelini, Luxio i sinovi Luke Bartučevića; 5. dr. Ante Calafati, Duboković, sinovi p. Pavla Mardešića i Matij Kuljiš; 6. sinovi p. Ante Tramontane, meštar Vicko Šantić, parun Matij Bogdanović i udova Ivana Pavla Angelinija; 7. Petar Gelineo i Molinari; 8. parun Nikola Gamulin, Frane Franićević Mihovilov, sinovi p. Andrije Foretića i Josip Mardešić p. Andrije; 9. Vicko Jakša-Farolfi, braća

Tramontana, udova Seminiatti i Dančević; 10. Matij Angelini i braća Pušić; 11. baštinici Parničić, Andrija i Nikola Mardešić p. Bartula te Alviž Cosmi; 12. parun Vicko Jurketa, Juraj Kuparić i parun Ante Tramontana; 13. Petar Gelineo, parun Jakov Mardešić, parun Mihovil Radovani, Jakov Đale p. Jakova, Petar Marinković p. Pavla i udova Ante Foretića; 14. parun Stjepan Gamulin, Mardešić, sinovi p. Nikole Marinkovića i Nikola Mardešić p. Petra; 15. parun Kuzma Gamulin, Vučetić i Anđeo Stalio; 16. dr. Ante Calafati, Antićević, sinovi p. Luke Zuanića i co: Borčić; 17. parun Ivan Boglić, Nikola Fabrio p. Ante, braća Pušić i parun Ante Tramontana p. Lovre; 18. baštinici Ivanišević i Matij Angelini; 19. parun Mihovil Radovani, Nikola Sabaher, braća Đale p. Jakova i braća Đale p. Luke; 20. Luka Beritić, Lovre Fio, braća Mardešić te Malić; 21. braća Tramontana p. Ante, Rafael Jakša i Petar Cosmi; 22. parun Kuzma Gamulin, braća Foretić p. Andrije, Josip Mardešić i malodobni Mardešić; 23. Nikola Ružević, Frane Franićević p. Nikole i braća Marinković p. Nikole; 24. Petar Stalio, parun Nikola Ilić, Bakulić i parun Matij Splivalo [36]. - "Paruni" su bili ili vlasnici brodova ili njihovi kapetani, a često oboje. Ovdje razdijeljene "pošte" bile su na sjevernoj strani otoka Hvara.

Kao i ranije, tako i sada otočani nijesu mogli biti bez pomorske trgovine, prevozeći svojim brodovima raznu robu; uvozeći npr. hranu, osobito iz Italije, a izvozeći slanu ribu i koješta drugo. Ratne su prilike mnogo smetale i štetovale toj trgovini. Tako se g. 1803. javlja o opasnosti za brod koji je bio pošao put Apulije i morao promijeniti smjer zbog blokade.

Brodovlasnik Vicko Jurketa p. Petra iz Jelse u svojoj oporuci g. 1804. spominje starijeg sina Antuna, kapetana, koji je tada sa svojim brodom bio odsutan na moru, te određuje da ima doprinijeti svoju stečevinu ako hoće dobiti dio baštine s mlađim bratom Stjepanom [37].

Te godine (1804.) jedan gusarski brod (un ladro sciambeco) s 18 topova uđe u višku luku i opljačka dva domaća broda, trabakul i braceru.

God. 1806. Gašpar Splivalo i sinovi mu Petar i Vicko, koji su imali trgovački brod nakrcan vinom za izvoz, čuvši vijesti o dolasku Francuza u Dalmaciju, odlagali su polazak iz Vrboske da bi, kao pristalice Francuza, štogod postigli na štetu jelšanskih obitelji Angelini i Lupi.

Iste te 1806. godine brodovi s vinom nijesu mogli na put iz Staroga Grada ni iz Hvara zbog opasnosti od gusara; tako ni bracera Jakova Sabića. Tako je bivalo i sljedećih godina. God. 1808. neki Guglielmi iz Hvara, dolazeći iz Zadra svojim brodom nakrcanim trgovačkom robom a gonjen od dvije gusarske lađe, kraj Sokolice (Vire) potopi brod a on se sa svom posadom i putnicima plivajući spasi na kopno i pješice ode u Hvar. Isti su dan gusari opljačkali novi brod (pielego) nekog Bolorovića nakrcan izrađenim kamenjem s Korčule. Te godine parun Ante Stančić p. Dominika bio je sa svojom bracerom kod otoka Unije, kad bi napadnut od engleskih gusara, ali mu uspije spasiti se u Lošinj sa šest mornara s neke potopljene francuske lađe. A jedan brod Vicka Bervaldi-ja sretno umaknu gusarima, pokazav biljten ruskog zapovjednika za slobodan put do Drvenika kod Trogira, gdje je bio ostavljen dio robe za koju gusari nisu znali. - Razumije se da je stanovništvo otoka Hvara uslijed opasnosti od gusara trpjelo ne samo štetu za svoju trgovinu nego i glad, jer njegovi brodovi nijesu mogli uvoziti potrebito žito ni izvoziti svoje vino; stoga se vlast obraćala direktno generalnom providuru Dandolu, da bi ratni brodovi koji prolažahu između Zadra i Splita pratili trgovačke brodove također između Splita i Hvara. Zbog tih opasnosti brod

Luke Patrina nije g. 1809. mogao iz Splita doći u Jelsu ukrcati već kupljeno vino.

Oko god. 1845. imao je otok Hvar od trgovačkog brodovlja 2 duge plovidbe, 10 velike kabotaže "esteso limite", 10 velike kabotaže "ristretto limite" i 80 male kabotaže, te 20 prijevoznih i 200 ribarskih brodova.

BILJEŠKE:

[1] G. Novak: Hvar, Beograd MCMXXIV., str. 40 i sl.
[2] Isto, str. 44.
[3] Codex diplomaticus, IV., br. 160.
[4] Isto, XII., br. 213.
[5] G. Boglić: Studi storici sull' isola di Lesina, Zara 1873, str. 98-99.
[6] Mletački arhiv, Senato Misti, vol. 50, c. 196.
[7] Isto, vol. 51, c. 51.
[8] Isto, c. 170.
[9] Isto, vol. 52, c. 13.
[10] Isto, c. 167. - Taj Matij de Fumatis, podrijetlom iz Zadra ali nastanjen u Hvaru, imao je trgovački brod koji mu je u vrijeme spomenutih represalija proti hvarskoj općini bio uzapćen, a ista mu općina u ime naknade udijeli neke prihode do iznosa od 500 duk. Iza kako je Hvar došao pod vlast Venecije te je prihode primala, preko hvarskoga kneza, vlada mletačka, pa ova, da bi došlo do potpune naknade de Fumatisu, 23.XII. 1420. naredi Knezu da se potrebita svota pribavi nametom (Listine, VIII.,str.60).
[11] Monumenta spectantia historiam Slavorum Meridionalium, XI., VI., str. 226.
[12] G. Boglić, n. d. (5), dok. L 6, str. 176.
[13] (S. Ljubić:) Statuta et leges...civitatis et insulae Lesinae, Monumenta... (11), I., III., str. 411.
[14] Prijepis tog općinskog zaključka - kod mene.
[15] Listine, X., str. 12.
[16] Isto, str. 18.
[17] Prijepis općinskog zaključka u Arhivu Machiedo.
[18] Mletački arhiv, Senato Mar, XII., 8.
[19] Diarii Sanudo.
[20] Prijepis zapisnika općinskog sastanka u Arhivu Machiedo.
[21] Prijepis ugovora kod mene.
[22] Prijepis naloga općinskoj kasi u Arhivu Machiedo.
[23] Starine, knj. XXXI.
[24] Prijepis zapisnika toga sastanka u Arhivu Machiedo.
[25] Prijepis ugovora u Arhivu Machiedo.
[26] Podatak iz Arhiva Machiedo.
[27] Starine, XXXI.
[28] Podatak u Arhivu Machiedo.
[29] Prijepis dukale u Arhivu Machiedo.
[30] Prijepis zapisnika skupštine u Arhivu Machiedo.
[31] Podaci u Arhivu Machiedo.
[32] Pismo toga kneza-providura u Arhivu Machiedo.
[33] Kao bilj. 31.
[34] Podaci u Arhivu Machiedo.

[35] Pismo u Arhivu Machiedo.
[36] Original u Arhivu Machiedo.
[37] Brod kapetana Antuna Jurkete bio je brigantin "Formidabile" - Jelšani su četiri brončana topa sa svoje crkve-tvrđave bili zakopali, da ih ne odnesu Austrijanci, koji su oduzimali topništvo po svoj Dalmaciji. Te su topove preuzeli Francuzi po nalogu generala Guillet-a i uz pismenu potvrdu zapovjednika jelšanske posade (30. IV. 1806.), te ih poslali na Brač nekome Bonačiću "constructeur". Ne znam kako, ti su topovi bili 1813. na Jurketinom brigantinu, koji je bio potonuo u gruškoj luci, odakle su s ostalom robom bili spašeni i predani gruškom protu Božu Pilattu, a zatim po nalogu francuskih vojnih vlasti spremljeni u dubrovački Arsenal, da ne dođu u ruke Austrijancima, koji su se približavali Gružu.

Remigije Bučić

SHIPS THAT WERE OWNED BY THE INHABITANTS OF HVAR

Summary

The paper, here edited from the archives of the late historian of Hvar R. Bučić (1874-1951), brings to light numerous data on ships owned by the inhabitants of the Commune of Hvar from the 9 th to the 19 tf centuries. They illustrate the paramount importance that maritime trade and fishing once had for these islanders.